

Et Muayenesi

T.C.
BAŞBAKANLIK
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
Din İşleri Yüksek Kurulu

**SAYI B.02.1.DİB.0.10.070/129 KONU: Kurban (Udhiyye)
KURBAN İBADETİYLE İLGİLİ BAŞKANLIK GÖRÜŞÜ**

Kurban kesmek yerlne, onun bedelini fakirlere dağıtmanın daha uygun olacağı gibi görüşler, son zamanlarda bazı basın-yayın organlarında yer almış, bunun üzerine bazı vatandaşlarımız da konuyla ilgili olarak, Başkanlığımıza pek çok soru yöneltmişlerdir. Bu sebeple, Din İşleri Yüksek kurulu Uzmanlarının katıldığı Din İşleri Komisyonu'nun 14/02/2000 tarihli toplantısında konu değerlendirilmiş ve aşağıdaki metnin Başkanlık Makamına arz edilmesi kararlaştırılmıştır: Allah'a yakınlaşmak anlamına gelen "kurban" ibadeti; kurban olarak kesilmesi uygun olan hayvanın, ibadet niyetiyle usulüne uygun şekilde kesilmesidir. Bunun başlıca çeşitleri; udhiyye kurbanı (kurban bayramında kesilen kurban), adak kurbanı, akika kurbanı ve Hac ile ilgili olarak kesilen hedy kurbanlarıdır. Kevser suresinde geçen: "Venhar" emri, İslam bilginlerinin çoğuna göre, kurban kesmek anlamındadır. Bilginlerin çoğunluğu bunun Kurban Bayramı günlerinde kesilen kurban olduğu görüşündedirler. Zira bu konuda pek çok hadis-i şerif vardır. Dini bayramlarımızdan olan kurban Bayramı, Asr-ı Saadetten günümüze kadar (kurban kesilerek) kutlanmıştır. Eyyam-ı Nahr (Kurbanlık Hayvanların kesilmesi günleri) tabiri de, onbeş asırdan beri bu anlamda kullanılmıştır. Mezheplerin çoğuna göre udhiyye kurbanının hükmü sünnettir. Hanefi fikhında tercih edilen görüş ise, kurbanın vacip olduğudur. Ancak bir ibadetin farz olmayışı, onu ibadet olmaktan çıkarmayacağı gibi, şeklinin de değiştirilmesini gerektirmez. İbadetlerin; şekil, şart ve rükunleri olduğu gibi hikmetleri, amaçları ve teşri gerekçeleri de vardır. İbadetlerdeki bu özelliklerin birbirinden ayrı düşünülmesi mümkün değildir. Din, felsefi bir doktrin değildir. Dini hükümlerle ilgili olarak ortaya çıkan yeni meselelerde, teşri amaç ve şartlarına aykırı olmayacak şekilde yeni düzenlemeler getirilmesi, her ne kadar caiz ise de; ibadetlerin eda edilmesini ve sahih olma şartlarını ortadan kaldırarak indil, keyfi ve nefsani istekler doğrultusunda değişiklikler yapılamaz. İslam Dinindeki, hatta diğer ilahi ve sernavi dinlerdeki kurban ibadetini, ilkel dinlerdeki anlayışlarla ve uygulamaları

karıştırmak büyük bir yanlışlıktır. Kurban İbadetinin pek çok hikmeti ve amacı vardır. Kurban sadece et yardımı amaçlı bir ibadet değildir. Hatta etinin dağıtılması bile vacip değil, sünnettir. Bunun özü; Allah'a yaklaştıran maddi bir fedakarlık ve O'nun emrine bir bağlılıktır. Kurbanların, İslam'ın öngördüğü temel şartlara ve espriye uygun olarak kesilmesi, bu konuda hijyen ve ekoloji şartlarına uygun davranılması, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın da ötedenberi çok arzu ettiği hususlardır. Ancak bu ortamın sağlanması, başta mahalli idareler ve çevre ile ilgili kuruluşlar olmak üzere birçok kuruluşun, ortaklaşarak çalışmasına bağlıdır. Kurban İbadetinin dinî delillerinin Kur'an-ı Kerim'de bulunmadığını iddia etmek ve Allah'ın bu çeşit bir buyruğunun olmadığını ileri sürmek de doğru değildir. Zira Kevser Sûresindeki kurban kesme emrinden başka Kur'an-ı Kerim'de: "(Ey Muhammed!) Onlara Adem'in iki oğlunun kıssasını doğru olarak anlat! İkisi birer kurban sunmuşlardı da birininki kabul edilmiş; diğerininki ise kabul edilmemişti..." (Maide Suresi; 27). buyrulmuştur. Saffat Suresinde de (Ayet: 107); Hz.İbrahim'in oğlu Hz.İsmail'in yerine bir kurbanın, Allah tarafından kendilerine fidiye (kurban) olarak verildiği açıkça bildirilmektedir. Ayrıca diğer bazı ayetlerde de kurban ibadeti ile ilgili nasslar mevcuttur: "... Kendilerine rızık olarak verdiği kurbanlık hayvanlar üzerine belirli günlerde Allah'ın adını ansinlar. İşte bunlardan yiye, sıkıntı içindeki fakiri de doyurun." (Hacc Suresi, 28) "Her ümmet için, Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği kurbanlık hayvanların üzerine O'nun adını anarak kurban kesmeyi meşru kıldık." (Hacc Suresi; 34) "Biz büyükbaş hayvanları da sizin için Allah'ın (dininin) işaretlerinden (kurban) kıldık. Sizin için onlarda hayır vardır. Onlar ayakları üzerine sıralanmış halde dururken üzerlerine Allah'ın ismini anınız (ve kurban ediniz). Yanları yere yaslandığı zaman da onlardan yiye, isteyen yoksulu da istemeyen yoksulu da doyurun. İşte biz, şükredesiniz diye o hayvanları sizin emrinize verdik." (Hacc Suresi, 36) "Bu hayvanların ne etleri ve ne de kanları Allah'a ulaşacaktır: Allah'a ulaşacak olan ancak, sizin O'nun için yaptığınız, gösteriştan uzak amel ve ibadettir." (Hacc Suresi; 37) Bu ayetlerde zikredilen hayvan kesiminin, et ihtiyacı temini için kesilen hayvanlar olmadığı, bunların ibadet amaçlı birer uygulama oldukları gayet açıktır. Et ve kanların Allah'a ulaşamayacağının, asıl olanın ihlas ve takva olduğunun bizzat ayetin nazmında yer alması bunu ispat etmektedir. Allah'ın, kurbanın etme ihtiyacı olmadığına göre, hayvanın kesilmesi yerine nakdi tutarının ihtiyaç sahiplerine

dağıtılmasının daha uygun olacağı görüşünü bu ifadelerden çıkarmak doğru değildir. Fikhi hükmü ister vacip, ister sünnet olsun; kurban ibadetinin ancak kurban olacak hayvanın usulüne uygun olarak kesilerek yerine getirileceği kesindir. Bedelini infak etmek suretiyle, kurban ibadeti yerine getirilmiş olmaz. Kurban ibadeti hicretin ikinci yılında eda edilmeye başlanmış ve Hz.Peygamber (s.a.s.) hicretten itibaren on yıla yakın bir süre hep kurban (Udhiyye) kesmiştir. (Bknz: Tirmizi 20, K.El-Edahi, 11, Hadis No: 1507) "Enes (r.a.) diyor ki: Hz.Peygamber (s.a.s.) iki alaca (semiz) koç kurban kesti. Ayağını yanlarına basarak "bismillah" deyip, tekbir aldığını gördüm., Sonra onları kendi elleriyle kesti." (Buhari, 73, K.El-Edahi 9,14; Müslim 35, K.El-Edahi 17 Hadis No:1966) Kurban Bayramı günlerinde kurban kesmenin vacip olduğunu kabul edenler, sadece Hanefiler değildir. İmam Evzai, Leys İbn. Sa'd ve İmam Malik de, kurbanın vacip olduğu görüşündedir. Udhiyye kurbanının kesilmesinin sünnet olduğunu savunan bilginler kendilerini destekleyen bir kanıt olarak; farz veya vacip ibadetlerde, o ibadetin vaktinde eda edilemeyiş halinde onun yerine (bedel) olarak yapılabilecek bir başka ibadetin bulunduğunu, nitekim Cuma namazı ile yükümlü oldukları halde, bunu kılamayanların o günkü öğle namazını kılmaları gerektiğini; halbuki kurban konusunda böyle bir seçeneğin mevcut olmadığını söylemişlerdir ki; bu da kurban ibadetinin, kurbanlık hayvanın, belirli günlerde kesilmesiyle bu emrin (ister vacip, ister sünnet olsun) yerine getirileceğini ortaya koymaktadır. Kavramları ve fıkhi hükümleri, birbirine karıştırmadan, konuları incelemek ve özellikle halka yönelik değerlendirmelerde buna dikkat etmek gerekir. İslamın öngördüğü ilim adabı ve ilim anlayışı da bunu gerektirir. Kurbanlık hayvanın (daha genel olarak hayvan) kesimi esnasında; hayvana fazla eziyet vermemek için (ölüm acısını azaltmak maksadıyla) kesim sırasında hayvanın elektrik şoku ile bayıltılması, bu hayvanın kurban olarak kabul edilmesine engel ayıplardan sayılmaz. Çünkü kurbana engel ayıplar; kesim sırasında meydana gelen arızalar olmayıp, hayvanda önceden mevcut olan kusurlardır. Bu itibarla (şok etkisiyle ölmeden önce hemen) **QABİL** olarak kesilmek kaydıyla; kurbanlık hayvanın elektrik veya benzeri bir şeyle şoklanması dinen bir sakınca yoktur. Şayet hayvan, henüz kesilmeden, şokun etkisiyle ölürse; o, kurban olamayacağı gibi, eti de yenmez.